

ԳՐՔԵՐԻ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ. КНИЖНОЕ ОБОЗРЕНИЕ. BOOK REVIEWS.

«Գիտական հոդվածների ժողովածու», Ե., «Առդիկ», 2017, 420 էջ: ՀՀ ԳԱԱ Հ. Աճառյանի անվան լեզվի ինստիտուտը լույս է ընծայել սույն ժողովածուն՝ նվիրված անվանի լեզվաբան ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս Գ. Ա. Ղափանցյանի ծննդյան 130-ամյակին: Մեծ է Գ. Ա. Ղափանցյանի ներդրումը հայագիտության բնագավառում՝ իբրև տեսաբան հետազոտող և գիտության ուսումնակրթական հմուտ կազմակերպիչ: Ժողովածուի մեջ կան հոդվածներ, որոնք ուղղակիորեն առնչվում են Ղափանցյանի լեզվաբանական հայացքներին վերաբերող այս կամ այն խնդրին

Տպագրված հոդվածներն առանձնանում են իրենց թեմատիկայով՝ նվիրված ամենից առաջ Գ. Ղափանցյանի գիտական գործունեությանը, այլև յուրահատուկ տեսությունը (Տ. Դալայան, Գ. Մկրտչյան), այնուհետև քննության առարկա են ներկայիս հայագիտության տարբեր բնագավառների հարցեր: Եթե բավարարվենք միայն դրանց խմբավորմամբ, հեղինակների թվարկմամբ, ապա կնկատենք, որ հոդվածները վերաբերում են աշխարհաբարի հարցերին (Թ. Ասոյան), հայերենի բարբառներին (Ջ. Բառնասյան, Գ. Գևորգյան, Վ. Կատվայան, Ժ. Միքայելյան), արդի հայերենի կառուցվածքային բաղադրիչներին՝ հնչյունաբանությանը, բառապաշարին, քերականությանը և այլն (Դ. Գյուրջինյան, Հ. Զաքարյան, Ռ. Թոխմախյան, Ն. Հեքեքյան, Կ. Վեմյան, Ա. Քարտաշյան), հայոց լեզվի պատմությանը (Ս. Գրիգորյան, Հ. Թադևոսյան, Վ. Խաչատրյան, Օ. Խաչատրյան, Գ. Մխիթարյան), համակարգչային և թարգմանական լեզվաբանությանը (Ֆ. Հակոբյան, Ն. Սարգսյան, Ա. Քամայան), պատմահամեմատական և գուգադրական քերականությանը (Ա. Մկրյան, Ա. Պետրոսյան, Գ. Սիմոնյան, Ա. Վարդանյան), վերջապես՝ հայերենի ճյուղային տերմինաբանությանը (Հ. Սուքիասյան և Ն. Թոռունյան):

Հարկ չկա շեշտելու, որ անշուշտ կարևոր է գիտության արդի պայմաններում նման թեմաներով ուսումնասիրությունների ձեռնամուխ լինելը, սակայն որոշ դեպքերում (բարեբախտաբար՝ սակավ) հանդիպում են վաղուց ավանդական դարձած թեմաների վերարձարծումներ, այն էլ անհաջող փաստարկումներով, ոչ հավաստի մեկնաբանություններով, նույնիսկ սխալ եզրակացություններով: Դժվար է համաձայնել, օրինակ, Գ. Մկրտչյանի այն վերլուծություններին, որոնք վերաբերում են Գ. Ղափանցյանի ինքնօրինակ տեսությանը, որը մասամբ ժամանակին մերժվել է, իսկ կարևոր մասը առ այսօր մնում է ոչ լիովին

գնահատված, ուստի ընդունալության արժանացած, թեկուզ հիմնականի մեջ: Այնուհետև, խիստ տարակուսելի է Լ. Ավետիսյանի ծավալուն հոդվածի մեջ տեղ գտած մի շարք դրույթների քննարկումը, ընդ որում ներկայացված հին ուղղագրությամբ՝ դրան ոչ այնքան տիրապետելու աստիճանի: Չենք կարող չնկատել, որ հեղինակը բավականին վերամբարձ ձևով, վերլուծության մակերեսայնությամբ անդրադառնում է հայերենի ուղղագրության հիմունքներին՝ առանց ի վիճակի լինելու խորանալու հարցի էության մեջ, վաղուց հայտնի կովաններին որևէ հավելում անելու:

Գիտական տեղեկատվության արդի հնարավորությունների պայմաններում ամեն մի հոդված տպագրվելուց առաջ պիտի անցնի լուրջ գրախոսության ճանապարհ: Ժողովածուն երաշխավորված է խմբագրական խորհրդի կողմից, վերջինս, կարծում ենք, պիտի լինի ըստ էության. գտնում ենք, որ ըստ այդմ ոչ բոլոր աշխատանքները կարող էին հավակնել տպագրության:

Այսուհանդերձ, հարկ ենք համարում նշելու, որ ժողովածուն հիմնականում ներառում է լավագույն հոդվածներ, որոնցում քննության առնվող հարցերը, կարծում ենք, ստանում են իրենց բավարար լուծումը, կարևոր են և արդիական, որոշակի քայլ են հիշյալ բնագավառների հետագա առաջընթացի առումով, և դա այս ժողովածուի լույսընծայման կարևորության երաշխիք է: Ձեռքբերումները գոհացուցիչ են, և ավելորդ ենք համարում դրանց առանձին-առանձին անդրադառնալ: Հետագա ուսումնասիրություններում դրանց դիմելու կամ նկատի ունենալու հանգամանքը լիովին ցույց կտա դրանց կենսունակությունը առհասարակ հայերենի պատմության և կառուցվածքի մեջ:

Գիրքը լույս է ընծայվել «Ասողիկ» հրատարակչության կողմից, բավականին խնամքով, սակայն շատ սեղմ անոտացիայով:

Aram Barlézian, Dictionnaire français- arménien des locutions et expressions, 10000 entrées, Erevan, Éditions «Guitoution» ANS RA, 296 p.: Արամ Բարլեզիզյանը ճանաչված անուն է մեր գիտության մեջ, նա լավագույնս հայտնի է ֆրանսիական բանասիրության ոլորտում՝ իբրև հայ-ֆրանսիական լեզվական կապերի, ավելին՝ նույնպիսի մշակութային արժեքների վերհանման և գնահատության բնագավառում: Նա հմուտ մանկավարժ է, որ տասնամյակներ անընդմեջ ֆրանսերեն լեզու և ֆրանսիական մշակույթ է դասավանդում մեր երկրի ամենից հեղինակավոր, հայ ազգի լավագույն բարեկամ Վ. Բոյուսովի անունը կրող օտար լեզուների ինստիտուտում: Նա հեղինակ է մի շարք աշխատությունների, որոնց ավելանում է վերը նշված վերնագրով բառարանը: Այս աշխատությունը գալիս է լրացնելու հեղինակի «Հայերեն-ֆրանսերեն բառարանը», որ լույս է տեսել